

Zondag 18 september 2022

Vredeszondag

Inleiding

Het is vandaag vredeszondag en in deze week staan we stil bij vrede. Vrede gaat hand in hand samen met rechtvaardigheid. Vrede zonder rechtvaardigheid is niet stabiel en kan van korte duur zijn.

In de eerste lezing legt de profeet Amos met krachtige, directe woorden de vinger op de zere plek. Er is rond 760 v.Chr. veel materiële welvaart maar ook veel moreel verval en onrecht. En dat ging ten koste van kwetsbare mensen en maakte de samenleving vatbaar voor dreiging van buitenaf.

In de evangelielezing komt onrechtvaardigheid ook ter sprake. Jezus gaat hier echter vandaag niet expliciet tegen in. Hij heeft verrassenderwijs een andere zienswijze op de situatie.

Overweging

Een andere zienswijze op een verhaal dan we misschien in eerste instantie zouden hebben.

Je zou over het gedrag van de rentmeester emotioneel kunnen worden. Hij heeft immers de pachters meer laten betalen dan ze eigenlijk verschuldigd waren en het extra geld in zijn eigen zak gestopt. En als hij ontdekt wordt door de landheer is hij zo gewiekst om snel met de pachters te overleggen en hen minder te laten betalen. Wat zou u ervan vinden als je dit hoort?

Jezus heeft verrassend een andere invalshoek bij dit verhaal. Hij vraagt wat we kunnen *leren* van het gedrag van de rentmeester. De rentmeester gaat namelijk slim en creatief te werk door in overleg te treden met de pachters en hen minder te laten betalen. Zo wordt de rentmeester niet zwaar bestraft en gaan de pachters erop vooruit. Jezus lijkt hiermee te willen zeggen dat iets leren van degene waar je kritiek op hebt heel bruikbaar kan zijn om ook je eigen doelen te bereiken. Hij lijkt te zeggen: om het rijk van God te dienen, moet je met overleg handelen en rekening houden met je eigen belang en dat van de ander. Jezus liet zich in dit verhaal niet leiden door gevoelens over onrecht en het herstellen van recht; daar gaat het verhaal niet over (1).

Jezus wil dat we leren van elkaar; in het verhaal over de rentmeester had hij daarmee een andere kijk op de situatie dan we misschien gewend zijn.

Een andere kijk hebben, kan nieuwe ideeën geven. Dat zie je ook in de schilderkunst. Sinds het jaar 1400 maken kunstschilders bij het schilderen van bijvoorbeeld een landschap of een huis gebruik van het 1-punts perspectief. Alle lijnen op een schilderij moeten naar één punt op de horizon leiden. De lijnen convergeren en versmallen in de verte, zo hebben we geleerd.

Je zou hier een parallel kunnen zien met onze westerse, resultaatgerichte cultuur: wij werken vaak toe naar één stip op de horizon en wij willen onze doelen halen volgens vaststaande denklijnen.

En wanneer je deze zienswijze vertaalt naar het religieus denken, zou je kunnen zeggen dat wij mensen naar 1 moment toe leven, naar de dag die komen gaat.

Daarentegen kun je op oude Chinese of Japanse schilderijen een ander perspectief zien met betrekking tot eenzelfde werkelijkheid. Vaak tref je op deze afbeeldingen géén horizon aan (2). Deze kan versluierd zijn achter een wolk of is gewoon weggelaten. En het perspectief is juist andersom: de lijnen op de afbeelding convergeren niet, maar divergeren juist, ze wijken uit elkaar. Het perspectief wordt daardoor juist breder in plaats van dat het naar 1 vergezichtspunt leidt. De achterkant van een tafel is bijvoorbeeld groter geschilderd dan de voorkant.

En als je deze divergerende lijnen vanuit het schilderij doortrekt naar jezelf kom je uit op een punt dat achter je ligt. De parallel met ons leven krijgt hier een andere invulling. Het perspectiefpunt kan in dit geval verwijzen naar het punt waar je vandaan komt in je leven, wat achter je ligt: onze ouders, de geschiedenis van onze familie en vrienden, onze opleiding en onze (westerse) cultuur bijvoorbeeld. Vanuit dat punt leiden de divergerende lijnen op het schilderij je naar een open toekomst; een toekomst die je op je weg zelf mag leren vormgeven. En het roept een vraag op: wat zou je vanuit dat punt in het verleden aan persoonlijke aspecten willen meenemen naar de toekomst? Welke goede en minder goede wil je behouden en welke wil je loslaten bijvoorbeeld omdat het je hindert om in vrede te leven met de ander.

De vredesweek doet een beroep op ons om te leren leven met degenen die anders in het leven staan dan wij zelf of die we misschien zelfs intolerant vinden. Niet tegenover elkaar leven, maar naast elkaar *leren* leven.

Te leren van elkaars zienswijze en op zoek te gaan naar verbinding. Waar kom jij vandaan, waar wil hij heen?

Verschillen tussen mensen moet je niet wegpoetsen maar juist omarmen, zegt de theologe Manuela Kalsky (3). Zij wil van een of-of samenleving naar een en-en samenleving waarin verschillen er mogen zijn. Eenheid is niet de oplossing, want wie bepaalt de eenheid en wie wordt uitgesloten?

Onze mening over elkaar is versmald tot 1 of 2 dingen: bijvoorbeeld, je bent klimaat activist of je bent het niet. Maar mensen zijn zoveel meer. Ieder mens bestaat uit veel facetten en op die facetten kunnen we ons verbinden, zegt Kalsky. Op basis van je werk, een gemeenschappelijke hobby of omdat je een goed leven wil voor je kinderen.

En als de verschillen ons toch in de weg zitten, mogen we elkaar herinneren aan de gulden regel die Karen Armstrong in alle religies en levensbeschouwingen terugvond: wat u niet wilt dat u geschiedt, doet dat ook een ander niet (4).

Tot slot, het is vandaag de startzondag van ons nieuwe parochie jaar. Een jaar waarin we het honderdjarig bestaan van onze geloofsgemeenschap gaan vieren. Een jaar dat nog niet is vastgezet met allerlei activiteiten en een kwantificeerbare stip op de horizon die bereikt zou moeten worden, zoals het aantal vieringen of kerkbezoekers op zondag. We komen vanuit een bepaalde traditie die is opgebouwd in de afgelopen eeuw. Hoe mooi zou het zijn als we het komende jaar vanuit die traditie wegen vinden om op een nieuwe, eigentijdse manier een bloeiende en betrokken gemeenschap te blijven met plaats voor iedereen.

Een gemeenschap, die wil leren ook van de ander, met een andere afkomst, een andere taal of een andere mening. Waar verschillende zienswijzen naast elkaar kunnen bestaan en meningen, ook van buiten, worden gerespecteerd.

Het is de vrede van onze schepper, die ons uitnodigt om harmonisch te denken, te spreken en te handelen. Waar je ook vandaan komt of wie je ook bent. Opdat wij, allen kinderen op aarde, ons mogen verenigen in een broederschap en zusterschap.

Wij wensen u een lerend en verbindend lustrumjaar toe.

Hyleco Nauta

Inspiratie:

- 1 - Voor het luiden van de klok, Janssen/Zuidberg
- 2 - Ruimtelijk schilderen, cursus M.Welbergen
- 3 - NRC 2 september 2022
- 3 - De grote transformatie, Karen Armstrong